

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Analýza prezentace první sexuální zkušenosti
v periodiku Bravo**

Žaneta Tomášková

Plzeň 2015

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra sociologie

Studijní program Sociologie

Studijní obor Sociologie

Bakalářská práce

Analýza prezentace první sexuální zkušenosti

v periodiku Bravo

Žaneta Tomášková

Vedoucí práce:

PhDr. Jaroslava Hasmanová Marhánková, Ph.D.

Katedra sociologie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2015

.....

Poděkování:

Ráda bych tímto poděkovala PhDr. Jaroslavě Hasmanové Marhánkové, Ph.D. za odborné rady, cenné komentáře a neocenitelnou trpělivost při vedení mé bakalářské práce. Dále také za pomoc při hledání vhodné literatury, která napomohla k vypracování jak teoretické, tak praktické části práce.

Obsah

1	ÚVOD	1
2	TEORETICKÁ ČÁST	3
	2.1 Představení médií a jejich působení na jedince a společnost. 3	
	2.1.1 Média jako prostředek socializace.....	6
	2.1.2 Média určená pro specifické skupiny.....	9
	2.2 Sociální konstrukce reality - sexualita	11
	2.2.1 Gender a sexualita.....	14
	2.2.2 První sexuální zkušenosti	16
	2.3 Obrazy první sexuální zkušenosti v médiích pro dospívající 18	
3	METODOLOGICKÁ ČÁST	21
	3.1 Výzkumný vzorek	22
	3.2 Způsob analýzy dat.....	25
4	EMPIRICKÁ ČÁST	27
	4.1 Konstrukce mužské a ženské sexuality.....	27
	4.2 Normativní představy o sexualitě	29
	4.2.1 Věková hranice začátku sexuálního chování.....	30
	4.2.2 Rozpor v normativní prezentaci věkové hranice začátku sexuální života	32
	4.2.3 Ideální typy scénářů první sexuální zkušenosti	33
5	ZÁVĚR	38
6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	41

6.1 Analyzované periodikum	45
7 RESUMÉ	48

1 ÚVOD

Ve své bakalářské práci se zabývám médií a jejich nástroji, prostřednictvím kterých jsou předávány široké veřejnosti určité obrazy o společnosti. V každodenní zkušenosti se jedinci s médií a jejich produkty setkávají. Informují o světovém a společenském dění, a proto jsou důležitou součástí lidského života. Setkáváme se s nimi v různých podobách od tištěné formy až po televizní ztvárnění. Mediální produkty a prostředky se věnují různým společenským tématům a oslovují širokou veřejnost. Jedinci během svého života prochází různými etapami, které jsou pro ně nové. Během dospívání prochází podstatnou změnou jedincova sexuální identita. V médiích nechybí tematizování ani této části lidského života a zkušenosti s ní. Můžeme nalézt specifické formy mediálních produktů, které reflektují právě tyto zážitky a problémy dospívajících. Jedním z nich je i populární periodikum *Bravo*, na které se zaměřuje tato práce.

Cílem mé bakalářské práce je odhalit, jakým způsobem jsou jedincům předávány obrazy a představy o sexualitě. Úkolem analýzy je odhalit, zda se setkáváme s ustanovením normality, či se v mediálních obrazech setkáváme s heterogenitou představ o okolním světě. Jedinci se v průběhu celého života setkávají osobně nebo zprostředkovaně s nejrůznějšími událostmi, které se promítají do jejich budoucích životních drah (Carpenter 2010, s. 155-177). A tak způsob, jakým jsou předávány hodnoty, normy a obrazy společnosti, je důležitý pro aktuální i budoucí zkušenosti jedinců. Tyto zkušenosti mají spojitost se sociálními vztahy, odrážejí systém privilegií i moci či dokonce sexuální politiku. Následně se můžeme například setkat s diskriminací spojenou se sexuální orientací, která se odlišuje od dominantní heterosexuální představy společnosti (Andersen 2005, s. 437-455).

Bakalářská práce je rozdělena do tří částí. Jsou to teoretická, metodologická a empirická část. V teoretické části jsem se inspirovala

autory Peter Bergerem a Thomasem Luckmannem a jejich dílem *Sociální konstrukce reality* (1999) a Anthonyem Giddensem a jeho dílem *Proměna intimacy: sexualita, láska a erotika v moderních společnostech* (2012). Nejdříve jsem se zaměřila na teoretické představení konceptu medií a jejich podílu na socializaci jedinců. V této části představuji, jaké prostředky a nástroje používají média k oslovení potencionálního publika. Druhá část je zaměřena na konkrétní téma, které je v médiích prezentováno. Tímto tématem je lidská sexualita. Zde pojednávám o způsobu vnímání a pohlížení na lidskou sexualitu a následně o konkrétní etapě lidského života (dospívání spojené se změnou sexuální identity). Práci také opírám o již uskutečněné studie, které se na poli medií a lidské sexuality uskutečnily. Významnou inspirací pro mě byly studie Laury M. Carpenter (2001, 2002, 2009) a dalších.

Bakalářskou práci jsem zaměřila na analýzu periodika *Bravo*. Zvolila jsem kvalitativní metodu analýzy dokumentů, které jsem hodnotila pomocí tematické analýzy. V empirické části jsem na základě výzkumných otázek odkrývala způsoby prezentace první sexuální zkušenosti. V této části jsem se věnovala vlivu sociální konstrukce, genderu a normativním pohledům na lidskou sexualitu v souvislosti s první sexuální zkušeností.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 Představení médií a jejich působení na jedince a společnost

Vědecké studie zabývající se médii jsou často zaměřené na jejich vliv na sociální okolí. Přestože se studie zřídka shodnou na výsledcích ohledně médií a jejich vlivu, můžeme se setkat s příklady, které vliv jak negativní tak pozitivní, potvrzují (Kraus a Poláčková 2001, s. 65; Nečas a Trampota 2008). V každodenní zkušenosti se setkáváme s informacemi, názory, chováním, které nám zprostředkovávají právě média, ať je to tisk, televize nebo internet. Tyto formy mediálních prostředků a obsahů se, stejně jako společnost, v průběhu historie měnily a vyvíjely a současně se proměňoval také pohled na ně. Tento vývoj a změna jsou velmi ovlivněny časem a sociálním prostředím. Velký vliv má například mocenský aparát, technologický vývoj či vědecké objevy (McQuail 1999, s. 359-361).

Historicky je možné vnímat několik fází, jak bylo na média pohlíženo. Prvním významným bodem jsou třicátá léta dvacátého století, kdy byla média vnímána jako prostředník pro utváření myšlení lidí. Média zde měla za úkol regulovat a vést „správným směrem“ myšlenky lidí ohledně jejich chování a mediálním prostředkům byla obecně připisována schopnost ovlivňování všech jedinců (Czech 2010). Toto období bylo charakteristické teoriemi, které jsou známé pod názvy teorie *magické střely* či teorie *injekční jehly*. Teorie *injekční jehly* vycházela z předpokladu, že publikum přijme mediální sdělení tak, jak jim bude předloženo. Předpokládala, že jedinci jsou ve společnosti izolováni, a je tedy možné s nimi manipulovat (Nečas a Trampota 2008). Postupem času se vědecká pozornost obrátila na vliv médií v oblasti informování publika. Zde hrála média (zejména film) roli informátora, ale i prostředníka při zamýšleném přesvědčování (politické kampaně). Pozornost však

směřovala i na možné škodlivé účinky, které média přináší (kriminalita, diskriminace, násilí) a možnosti jejich kontroly pro jejich eliminaci. Pohled na přístup jedince k médiím se zde změnil. Jedinec v této perspektivě disponuje větší odolností vůči mediálním obsahům. Média v tomto období nebyla shledána jako zcela bez účinků, avšak jejich vliv nebyl stoprocentně prokázán. O médiích bylo konstatováno, že jsou zapojená do struktur společností, sociálních vztahů, společenského a kulturního kontextu, ale publikum může být informováno i bez zjevné změny názorů a chování. Výzkumníci se však s faktem, že jsou média bez účinků, nesmířili. Nastalo období, kdy se věda opět vrátila k výzkumu mediálních účinků a zaměřila se na možné sociální účinky médií a na možnost existence médií pro sociální a politickou kontrolu a uplatnění jejich moci (Czech 2010). Do této formy zkoumání médií byl zařazen i výzkum věnující se způsobu, jakým jsou mediální obsahy zpracovávány. Na tuto fázi navazuje období, kdy se setkáváme se sociálně konstruktivistickým pohledem na média. Zde byla pozornost upřena na mediální obsahy (texty), publikum a mediální organizace. Jedinci jsou zde jako aktéři, kteří si s mediálními produkty pracují. Každý jedinec individuálně přistupuje k mediálním obrazům, které čte svým vlastním způsobem (McQuail 1999, s. 359-363).

V současné době média představují samostatnou společenskou instituci, která je ale závislá na společnosti, kterou představují zejména politické a ekonomické instituce. Nicméně, média nejsou provázána pouze s ekonomikou a politikou. V obecné rovině jsou média v moderní společnosti důležitým komunikačním prostředkem. Zprostředkovávají různé zážitky, události a diskuze nad nejrůznějšími tématy každodenní skutečnosti. Lidé se stále s jejich obsahy setkávají v běžném životě, a proto existuje spor ohledně vlivu médií nad myšlením a chováním široké veřejnosti, který byl již zmíněn (McQuail 1999).

Působení médií se projevuje i v socializaci jedinců. Média jsou velmi důležitým prostředníkem, díky kterému se jedinec do společnosti začlení, osvojí si sociální normy a hodnoty. Ovlivňují, jakým způsobem budou tyto obrazy struktury společnosti předávány. Média se tak podílejí na utváření myšlenek a způsobů, jakými jedinci pohlíží na okolní svět. Jejich podíl na tvorbě myšlenek spočívá ve vytváření standardů, norem a obrazů o světě. Mediální vliv se nachází společně s předávanými představami, i v oblasti regulace témat k diskusi, či regulace informací. Média určují, jaká témata jsou ve společnosti dominantní a o jakých tématech je vhodné mlčet. Tento způsob prezentace slouží hlavně k udržení mocenských vztahů, dominantních a žádoucích norem a vzorců chování (Burton a Jiráček 2001, s. 15-16).

Podíváme-li se dále na individuální rovinu ohledně médií a jejich působení, jsou média v současné době velmi intenzivním činitelem, i co se týče vytváření vztahů, utváření sebe sama a tvorby identity. Postupný rozvoj, kterým média procházejí, zároveň vytváří i nový druh důvěrnosti. Tento druh důvěrnosti není vzájemný jako u vztahu tváří v tvář, jedná se o nereciproční důvěru. Na jednu stranu je tento vztah osvobozující, neboť jedinec není ve svazující interakci tváří v tvář, která je většinou spojena se vzájemným a důvěrným předáváním zkušeností a pocitů. Na druhou stranu se v tomto vztahu může vyvinout i určitá forma závislosti na čemsi nedostižného či neuchopitelného, na něco, co není přítomno (Thompson 2004, s. 167). Jak ve své práci uvádí Kristen B. Firminger (2006), média (konkrétně časopisy pro dívky) zobrazují názory, hodnoty a postoje tak, aby si získali důvěru publika a vytvořili přátelského prostředí. Dospívající jedinci tak mají pocit sounáležitosti a pochopení, přičemž přikládají značný význam mediálním obsahům. Nalezneme jedince, kteří staví mediální obsahy nad své vlastní zkušenosti a řídí se pouze obrazy uvedenými v médiích, nebo své názory a zkušenosti nevyjadřují, protože se o tom „nemluví“ veřejně. Tím, jakým

způsobem jedinci připisují význam mediálním obsahům, se podílejí na tvorbě a vlivu médií. Jedním z dopadů médií je i tzv. *spirála mlčení*, kdy jedinci raději volí mlčení a nevyjadřují své názory, která nejsou v médiích prezentována či jen v minoritní zastoupení, a to ze strachu ze sociální izolace (Ftorek 2012, s. 167-168). *Spirála mlčení* je jeden z důsledků strategie mediálních institucí, které plánovaně pracují na prezentacích obsahů, jenž veřejnosti předávají. Důležité je, že tyto obrazy, obsahy a prezentace vytváří právě člověk. Lidé se na zobrazovaných obsahích podílejí. Funguje zde vzájemná interakce - interakce mezi autorem a produktem (Berger, Luckmann 1999, s. 45, 62). Média jsou, stejně jako aplikovaná moderní technologie pro rozvoj a prezentaci mediálních obsahů, dílem člověka. Mediální obsahy jsou lidským výtvozem, který ovlivňuje ostatní jedince a jejich socializaci. Jejich nedílnou součástí je posilování sociální kontroly institucí. Tato sociální kontrola je ve formě regulace témat a nastolování dominantních témat společnosti. Tento způsob kontroly byl nazván *agenda-setting*. Autory konceptu jsou Maxwell McCombs a Donald Shaw (2009), kteří ukazují, že kladený důraz na určitá témata jako důležitá má vliv i na způsob vnímání a přijímání obsahů publikem. Můžeme tedy říci, že na mediích a mediálních obrazech se podílí i veřejnost (svým přístupem k nim), není to záležitost pouze „zasvěcených“ lidí. I když je před samotnou prezentací sdělení potřeba konstrukce, kterou však vykonávají určité instituce, je neméně důležité, jak veřejnost obsahy přijímá (Burton a Jiráček 2001, s. 192). Od toho se tak následně odvíjí jejich síla vlivu. Důležitým faktorem je, jakým stylem si publikum sdělení přivlastňuje, dále prezentuje a jakým způsobem se ke sdělením staví.

2.1.1 Média jako prostředek socializace

Média disponují několika různými prostředky, kterými mohou zaujmout své publikum. Jedním z hlavních prostředků je silný rozsah pole

působnosti, díky kterému mají schopnost ovlivňovat myšlení lidí. Zároveň jsou média komunikátory, kteří nemají konkurenci. Disponují technickými prostředky, které dokážou obsáhnout velmi velké pole působnosti, jako jsou televizní vysílání, rozhlas či tisk (Burton a Jiráček 2001, s. 15-18). Mezi prostředky, pomocí kterých můžeme mediální sdílení přijímat, je jazyk. Symbolismus a jazyk jsou totiž velmi důležitým základem pro vytváření a vnímání reality, které jsou jedinci předávány při socializaci jako objektivní, a určitým způsobem popisující svět okolo nás (Berger a Luckmann 1999, s. 45, 62).

Prostřednictvím jazyka s námi média komunikují a předávají nám obrazy, reprezentace, postoje či názory na okolní svět. Média disponují takovými prostředky, jako je například *symbolická anihilace*, kde se jedná o symbolické přehlížení, v mnoha případech především žen (Renzetti a Curran 2003, s. 182-183). Setkáváme se s preferencí mužů, kdy média oslovují hlavně mužské pohlaví a ženské pohlaví je marginalizováno už v názvech. Jak zmiňuje Jana Valdřová (2001) ve svém textu, média nezahrnují ženské názvy do titulů a budí dojem, že ženy se nepodílejí na chodu společnosti. Formou, jakou média širokou veřejnost oslovují, pronikají do jeho myšlení. Publikum se postupně učí přijímat předávaná sdělení jako normální a správné, bez ohledu na to, zda to nejsou stereotypní či normativní pohledy. Tímto způsobem jsou prostřednictvím médií propagovány i obrazy postojů, rysů či projevů, které jsou prezentovány zjednodušující formou (stereotypními představami) (Burton a Jiráček 2001, s. 187-189). „*Stereotypy jsou konstitutivním prvkem sociální konstrukce reality – jsou především typizovanými nositeli soudů, postojů, názorů, případně předsudků*“ (Burton a Jiráček 2001, s. 189). Stereotypy ve spojitosti s genderem představují dichotomní obrazy maskulinního muže a femininní ženy. Ženy jsou spojovány s morálními zásadami a kontrolou, zatímco muži jsou spojováni s jejich tělesnými pudy. Dochází zde k ustanovení obrazu „normálního“ muže, který

nevlastní žádné charakteristiky ženy a „normální“ ženy, která nenesou žádné mužské vlastnosti (Beasley 2005, s. 11-26; Renzetti a Curran 2003, s. 20-35; Valdřová 2001).

Ženy jsou prostřednictvím médií seznamovány s produkty ohledně krásy, s tímž se můžeme setkat v pořadech určených pro ženy (pořady spojené s radami jak vést domácnosti, jak se starat o rodinu, jak se starat o krásu, aj.), kde se ženy opět zajímají výhradně o to, jak být krásné pro muže. Analýza Jany Valdřové (2001) říká, že žena popsaná v českých médiích postrádá sama sebe, nemá žádnou identitu. Její preference by měla být péče o svoji krásu, kterou však posuzuje muž. Žena je hodnocena podle jejích tělesných proporcí, nikoli podle jejích schopností a dovedností (např. pracovních). Objektivizace ženského těla je problémem i mediálních obsahů (např. žena v reklamě), kde se skrytým způsobem projevuje sexismus.

Mediální produkty pro muže jsou zaměřeny na téma techniky a vědy. Život českého mediálního muže je popisován jako těžší, na rozdíl od života ženy. Na muže je zde kladen nátlak na finanční zabezpečení rodiny. Péče o rodinu není jeho starostí. Toto má za následek, že se (v českém kontextu) nesetkáváme s mediálním vyobrazením ženy jako vědkyně spojené s uznáním, ale se ženou jako matkou, pečovatelkou či milenkou. Vzdělání ženy je zde až na druhé koleji. A pokud se stane, že žena překročí hranici mezi ženskými a mužskými „záležitostmi“, aby mohla naplnit své sny a zájmy bez přizpůsobování se stanoveným normám, může se stát, že její okolí na ni bude pohlížet jako na méně ženskou (Valdřová 2001) a naopak muž, který se přiblíží hranici ženských zájmů, bude označen jako zženštilý.

Jedinci se těmito obrazy určitým způsobem i inspiřují, což má za následek snahu vyrovnat se zobrazovaným postavám, tedy převzetí hodnot a norem, kterými jedinec hodnotí sebe i své okolí.

Důležité je, že tyto převzaté obrazy o řádu společnosti a genderových rolích mužů a žen mohou mít důsledky i v pro budoucí život jedinců. Například při prezentaci stereotypní ženy v domácnosti mohou ženy vidět svou budoucnost spíše v soukromé sféře a o realizaci mimo tuto sféru se ani nepokusí (Renzetti a Curran 2003, s. 205-209).

Velmi silným prostředkem, jak veřejnosti vštípit žádaný obraz či postoj, je časté opakování. Použitím častého opakování se dané obrazy, pohledy a názory posilují. Důležitou složkou k posílení reprezentace je taky použitá forma (Burton a Jiráček 2001, s. 192). S reprodukcí a podporou sociálních norem a očekávání ohledně žen a mužů se setkáváme v každodenním životě. Erving Goffman (1979) mluví o tzv. *gender display*, tedy předvádění genderu. Jedná se o esenciální vyjádření jednání žen a mužů, které je vnímáno jako přirozené a správné. Bez ohledu na různorodost identit existují ritualizované formy chování, které odpovídají očekávaným a normativním kulturním vzorcům chování.

2.1.2 Média určená pro specifické skupiny

Jedinci mají na výběr nejrůznějšími druhy médií od rozhlasu a tisku po televizi a internet, které mohou využívat pro získání informací, či zábavu. Každý si v pestrém trhu médií může najít „to“ své, co je mu blízké. Na rozmanitém trhu médií se nacházejí různé druhy sdělení, které jsou určené pro širokou veřejnost. Velmi často se objevují i média, která se věnují určitým skupinám, jež mají stejné charakteristiky, zájmy či priority (v příkladech budu používat hlavně tištěná média, a to z důvodu, že je moje práce zaměřená právě na časopisy). Na základě představ společnosti se mezi tištěnými médii můžeme setkat se specifickými časopisy pro muže či ženy. V těchto případech se objevují stereotypní představy o odlišných zájmech, lze tedy říci, že média se řídí podle

genderového řádu. Zobrazované scénáře jsou nositeli kulturních norem, které jsou v dané společnosti žádané (Carpenter 2009, s. 806-809).

Na trhu mediálních prostředků nalezneme média, která se zaměřují na muže a na ženy. Tímto ale mediální nabídka nekončí. Existují média, jež se zabývají i menšími skupinami. Tyto skupiny disponují stejnými charakteristikami, například věk, podle něhož se předpokládá, že budou jedinci zažívat stejné nebo podobné životní zážitky. U médií určených pro specifickou skupinu jedinců si lze povšimnout odlišného způsobu prezentace témat, jak po stránce jazykové, tak například grafické. Již pouhým okem jsou na novinových stáncích rozeznatelné časopisy s tématy pro muže, ženy či dospívající jedince.

Mezi publikem a publikacemi existuje vzájemný vztah. V tomto vztahu je důležitá provázanost, a to nabídka osobní identifikace s mediálním obsahem (Burton a Jirák 2001, s. 319-320). Na mediálním trhu nalezneme produkty, které jsou určené pro dospívající jedince. Ti v mnoha případech z médií čerpají informace, které jsou v době dospívání „aktuální“. Jedná se o události, které jsou pro dospívající nové. Mohou jimi být otázky ohledně mezilidských vztahů, vzdělání či otázky ohledně zdraví, fyzických změn nebo sexuality. Zároveň však někteří adolescenti projevují nedůvěru k informacím sdílených v médiích, obracejí se tak raději na poznatky, zkušenosti a rady svého okolí. Zůstává však ještě mnoho jedinců, které z médií informace čerpají a nechávají se inspirovat a poučit. Dospívající využívají obsahy médií k zábavě, tvorbě identity, porozumění, uklidnění či identifikaci s kulturou mládeže. Naopak hodnoty a normy přicházející od okolních autorit (jako jsou rodiče) často dospívající nepřijímají a nesouhlasí s nimi. Jak uvádí Amy T. Schalet (2000), druh vztahu, jaký mají rodiče mezi sebou a k dětem, je velmi důležitý pro jejich socializaci. Mnohé aktivity dospívajících jedinců tak mohou být tímto vztahem ovlivněny. Konkrétně sexuální chování dospívajících může být ovlivněno striktním zakazováním

určitých činností, nebo dramatizováním sexuality ze strany rodičů i jejich okolí. V momentě, kdy se mladí jedinci setkají s regulacemi, zákazy a poučkami, co se „smí“ a „nesmí“ v sexuálním životě, spíše budou revoltovat proti těmto normám a budou vykazovat nezodpovědné chování, nikoli omezení sexuální aktivity. Toto může mít za následek podporu touhy po experimentování a zkoušení zakázaných věcí či činností.

V kontextu sexuálního chování se média mohou stát určitým pomocníkem či průvodcem, kteří předávají dospívajícím jedincům rady, jakým způsobem se chovat (kdy, kde, jak, proč a s kým by měli mít první sexuální zkušenost) (Carpenter 2001, 2009). Dospívající jedinci se identifikují s mediálními obrazy, které s jejich hodnotami a aktuálními životními změnami více souzní. Média se tak stávají útočištěm, kde jedinci nachází porozumění a individuální volbu a svobodu (Arnett 1995, s. 519-533). Následně podle viděných vzorců chování a hodnot řídí svoje rozhodnutí a svůj budoucí život (Carpenter 2009, s. 807). Proto jsou mediální prostředky významným faktorem při socializaci jedinců. Zasahují do vývoje dospívajících jedinců v době, kdy dochází k tvorbě vlastní identity.

2.2 Sociální konstrukce reality - sexualita

Současné předávané společenské normy a očekávání prostupují do oblasti sexuality. Její analýza už nezůstává pouze na poli biologie (Andersen 2005). V moderní společnosti se stále nachází různé dominantní systémy. Velmi vlivným společenským řádem je gender. Genderový řád prostupuje do veřejných i soukromých sfér. V genderovém řádu se jedná o institucionalizaci okolního světa vytvořenou člověkem jako objektivně platnou. Mluvíme tedy o realitě, která je spoluutvářena člověkem (Gjuričová 1999, s. 69-81).

I když existují dominantní pohledy na lidskou bytost a existuje určitý řád společnosti, nelze jedince univerzálně charakterizovat. Existují různé způsoby, jak být člověkem. Existuje mnoho kultur a lidství je v nich socio-kulturně a časově proměnlivé. Proto není pouze jedna jediná a správná lidská přirozenost, a to i z důvodu, že jedinci si svoji identitu postupně tvoří a vyvíjí (Berger a Luckmann 1999, s. 52-53). Příkladem nám mohou být proměňující se partnerské vztahy a také zároveň proměňující se pohled na ně.

V tradiční společnosti byl dominantním obrazem heterosexuální manželský svazek. Sexuální život byl spojený s reprodukcí, a pokud jedinci (hlavně ženy) neměli děti, nebylo vše „v pořádku“. Sex byl pojímán jako povinná součást manželství, byl spojený hlavně s reprodukcí a osobnímu prožitku nebyla věnována pozornost. O sexu se dříve nemluvalo, neexistovala sexuální výchova. Jedinci se tak ani nemohli nijak informovat kromě pozorování svého okolí a toho, co jedincům bylo doporučeno (v mnoha případech i přikázáno). Stručně lze říci, že v tradiční společnosti byl sex *„nástrojem manželství ke zplození potomka. S láskou jej lidé nespojovali“* (Katrňák 2011, s. 30). V moderní společnosti se pohled na sex změnil. Partnerské a sexuální vztahy prošly a procházejí proměnou jak kulturní, časovou, tak postupným lidským vývojem během života. V současné době jsou partnerské vztahy charakteristické svojí separací od okolního světa. Vztahy už nejsou pod tlakem nutnosti příbuzenství, rodinných závazků či sociálních a kulturních povinností. Jedinci v partnerském vztahu jsou oddáni jeden druhému, romantické lásce, jedná se o čistý vztah. Moderní partnerské vztahy se od tradičního pojetí vztahů liší mírou intimity, která mezi jedinci vzniká. Partneři si mezi sebou postupně vytváří důvěru a lásku, jeden druhému se otevírají (Katrňák 2000, s. 308-314). Dnes je sex nedílnou součástí romantického vztahu, tedy lásky. *„Sexuální touha je součástí lásky a láska součástí sexuální touhy. Cílem lásky je sexuální*

prožitek“ (Katrňák 2011, s. 30). Vztahy mezi jedinci mohou mít však i jinou povahu. Jedná se o sexuální vztahy, kde je důvodem samotný sex. Rozdíl mezi tradiční a moderní společností v sexuálním chování můžeme shledat i ve zkušenostech, které jedinci nabývali. Dříve jedinci vstupovali do manželství bez sexuálních zkušeností, kdežto nyní jedinci disponují sexuálními znalostmi a zkušenostmi již před případným sňatkem (Katrňák 2011, s. 27-32).

Postupným vývojem a změnami prochází i jedinci během svého životního cyklu. Jednou z mnoha změn je přechod do dospělosti, kdy končí dětství. Tato část lidského života je doprovázena i významnou změnou v sexualitě, kdy se jedinci stávají aktivními činiteli, a nastává první sexuální zážitek (Bridges 2004, s. 25-30). V období dospívání dochází k diferenciaci. V tomto období se jedinec připravuje na dospělé role a prochází biologickými, psychologickými a sociálními změnami. Postupně se vyvíjející sexualita je velmi tvárná, jak v objektech sexuálních fantaziích, tak i co se týče způsobů projevu, přičemž tyto formy mají odlišné klasifikace normality napříč kulturami. Tyto vzorce norem nejsou dané biologicky, ale jsou výsledkem socio-kulturních formací, tj. jak si jedinec utváří svoji sexualitu a jak ji prožívá v závislosti na dané kultuře (Berger a Luckmann 1999, s. 52-54). Tímto nemá být řečeno, že není nic, co by formovalo biologicky lidskou sexualitu (určité genetické dispozice pro prožívání sexuality jsou dány při narození) (Wilson 1993).

Na lidské sexualitě a jejím vnímání se tak podílí jak biologie, tak kultura. V případě, kdy by byli lidé odkázáni pouze na vlastní fyzickou výbavu, byl by lidský vývoj velmi zmatený, a to z důvodu, že *„lidská existence se odvíjí jen v prostředí řádu, stability a určitého směřování“* (Berger a Luckmann 1999, s. 55). V průběhu života na jedince působí několik faktorů, které jej ovlivňují a následné *„sebeutváření člověka je vždy nutně společenskou záležitostí. Lidé totiž společně vytvářejí lidské*

prostředí se všemi jeho sociálně-kulturními a psychologickými formacemi“ (Berger a Luckmann 1999, s. 54).

2.2.1 Gender a sexualita

Sociálně-kulturní hodnoty vstupují do lidského života. V každodenní zkušenosti se tak setkáváme se sociálním konstruktivismem, který *„tvrdí, že významy pojmů muž a žena nejsou věčné a neměnné, že se tyto pojmy vždy vytvářejí či konstruují v určitém kulturním a společenském kontextu a jejich obsah se proměňuje, a sice vždy ve vzájemném vztahu“* (Gjuričová 1999, s. 77).

Sociální konstruktivismus ovlivňuje různé složky identity. Například způsob, jak je pohlíženo na sexualitu, je velmi důležitý pro jedince, kteří se v období dospívání setkávají s novými zážitky. Jedinci navazují první sexuální vztahy a dochází k prvnímu sexuálnímu styku (Langmeier a Krejčířová 1998, s. 152). V souvislosti s tématem první sexuální zkušenosti se mluví o ztrátě (ztráta panenství a panictví). Můžeme přitom nalézt rozdílné vnímání významu první sexuální zkušenosti s ohledem na gender. Většina chlapců v tomto nevidí ztrátu, ale zisk. Naopak většina dívek má pocit, že se něčeho vzdává a přemýšlí nad vhodným okamžikem. V současné době jsou dívky aktivnější a svobodnější, co se týče sexuality. Ve výzkumu z roku 2009 Laurie M. Carpenter zmiňuje, že se v současných médiích z velké části setkáváme s různorodými prezentacemi jednoho tématu, zároveň však mají média tendenci předávat svým příjemcům konkrétní obrazy. S předáváním konkrétních příkladů se setkáme právě v kontextu sexuality. Objevují se stále postoje a názory, které připisují dominantní pozici mužům. Toto se následně projevuje v tom, že dívky spadávají do standardů a určitých způsobů chování, které jsou již zaběhlé (Giddens 2012, s. 61-63).

Mezi chlapci a dívkami lze v období dospívání najít zásadní rozdíly. V postoji se liší i v případě samotného sexuálního chování, kdy chlapci se s chloubou svěřují, kolik měli sexuálních partnerek, avšak u děvčat, která toto sexuální chování napodobují, to odsuzují. Setkáváme se tak s dívkami i chlapci, kteří si svoje zkušenosti a zážitky z nutnosti a dle potřeby přibarvují¹. Jelikož u dívek se očekává do určité míry nevinnost a cudnost, zároveň je v současné době od dívek vyžadována větší sexuální přístupnost, která však nesmí překročit určitou hranici, která když se překročí, mnohé muže zneklidňuje (Giddens 2012, s. 20-21). Sexualita a gender jsou také spojovány s dvojím metrem, pomocí kterého se na mužské a ženské sexuální aktivity pohlíží. Stejně sexuální aktivity muže a ženy nejsou však hodnoceny stejným způsobem (Renzetti a Curran 2003, s. 218-220).

Rozdílné pohledy na dívky a chlapce popisuje Leora Tanenbaum (2008) pomocí již zmíněného dvojího metru. Jedná se o univerzální pravidlo, kde je na dívky v období dospívání pohlíženo spíše skrze jejich sexuální „pověst“ než skrze jejich osobní schopnosti, dovednosti a kvality. Muži vyhledávají ženy, které jsou sexuálně „cudné“, ty které neměly mnoho sexuálních partnerů. Pokud je žena sexuálně více aktivní, než je považováno za „normální“, je na ženu pohlíženo jako na „couru“. Přičemž muž s jeho vysokým počtem sexuálních partnerek není nijak stigmatizován. Jedná se zde o genderovou nevyváženost. Označení coury však není jen na základě intimních zkušeností, ale i s vnějšími charakteristikami. „Courou“ může být označena i dívka, která je vyzývavá svým zevnějškem. Takto hodnocené dívky se následně mohou na sebe

¹ Toto se v současné době pojí se stigmatizujícími pocity jedinců. Stigmatizovaný jedinec se často snaží v určitých momentech vytvořit o sobě žádoucí dojem. V našem kontextu je důvodem jedincova odlišnost od ostatních, která však není na první pohled znatelná. Jedná se o diskreditující atributy, které představují určité nedostatky či selhání. Tyto nedostatky a selhání jsou hodnocené dle norem a zvyků společnosti (Goffman 2003).

dívat stejným způsobem a jejich tvorba identity je ovlivněna jejich sociální prostředím (vzhledem k sexuálním potřebám mohou mít negativní dopad, mohou být u dívek potlačeny). Sexuální chování je determinantem výběru a vhodnosti partnerky pro muže (coura si nezaslouží respekt). Existuje zde rozpor mezi požadavky na ženy jako přirozeně zdrženlivé a nově se formujícími očekávání, že ženy mají být více aktivní v sexuálním chování.

Současně zaleží také na kontextu kultury, ve které se nacházíme. Důležité je brát na vědomí, jaké sociální a kulturní normy jsou v dané společnosti žádané. Rozmanitost (i ta sexuální) je pak ovlivněna sociálně (Zábrodská 2009). V západní společnosti lze shledat změnu v pohledech a vnímání sexuality. V minulosti bylo běžnou praxí dospívajících (v sexuálním chování) předstírat cudnosti. Avšak v současnosti se setkáváme s opakem. Ti, co jsou nezkušení, předstírají, že jsou zkušení, nebo se snaží co nejdříve zkušenosti nabýt (Giddens 2012, s. 20). Rozmanitost kultur nabízí různé pohledy na mezilidské vztahy. Tedy i do oblasti sexuality prostupuje společenský řád a sexuální chování představuje soubor naučeného jednání (Zábrodská 2009, s. 98-111).

2.2.2 První sexuální zkušenosti

V zásadních okamžicích života jedinců, jako je první sexuální zkušenost, můžeme najít charakteristiky, ve kterých jsou si jedinci v určitém ohledu podobní. Hlavní společnou charakteristikou je věk, kdy je „normální“ a běžné tuto zkušenost prožít. Běžně se tento věk pohybuje mezi patnáctým a sedmnáctým rokem života. A i když je spodní zákonná hranice pro začátek sexuálního života patnáctý rok života, stoupá počet jedinců, kteří začínají sexuálně žít již před touto hranicí. Rozdílnost začátku sexuálního života se odvíjí od sexuální zralosti, která se individuálně liší. Obecně lze říct, že počátek sexuální zralosti se napříč vyspělými zeměmi neustále věkově snižuje. Toto ovlivňuje hned několik

faktorů. Velmi silný vliv má kulturní prostředí a psychická připravenost jedinců (Katrňák 2011, s. 77-103).

Kromě podobných charakteristik, však zároveň v tomto období nacházíme i rozdíly. Tyto rozdíly jsou na základě pohlaví a preferencí jedinců. Chlapci a dívky preferují odlišně partnery a partnerky, co se týče jejich věku. Dívky prožívají první sexuální zkušenost s výrazně staršími partnery a chlapci mají stejně staré nebo mladší partnerky. Rozdíl mezi dívkami a chlapci se nachází i v délce milostného vztahu, kdy prožijí první sexuální zkušenost. Dívky chodí s chlapci průměrně déle, než chlapci s dívkami (mimo sedmnáctý rok dospívajících, kde je průměrná doba vztahu stejná). Dívky jsou v tomto ohledu před sedmnáctým rokem života opatrnější a uvážlivější. *„Zajímavé je, že čím je dívka starší, tím se průměrná délka chození s chlapci před prvním pohlavním snižuje, zatímco u chlapců je tomu spíše naopak“* (Katrňák 2011, s. 85). Mezi dívkami a chlapci se tedy nachází odlišné partnerská preference podle věku. První sexuální styk a vztah je spojen s emocemi i racionálním uvažováním. *„Dívky jsou z hlediska prvního sexuálního styku rozváznější než chlapci“* (Katrňák 2011, s. 86).

Když použijí studii Amy T. Schalet (2000) pro příklad a vysvětlení sexuality dospívajících, můžeme o sexuálním životě dospívajících říci, že je nedílnou součástí lidské identity a lidského života. I adolescenti považují sex za podstatnou součást dospívající fáze života, který se pojí s láskou a partnerským vztahem. V podvědomí současných adolescentů se nachází důležitost užívání antikoncepce, jako prevence proti nežádoucím důsledkům (Katrňák 2011, s. 77-103). Sexualita je součástí partnerských milostných vztahů. A na první sexuální zkušenost spojenou se ztrátou panenství a panictvím, je pohlíženo jako na důležitý rituál v přechodu do dospělosti a také jako důležitý aspekt pro budoucí vztahy (Carpenter 2001, s. 31-61). Normy společnosti, které neberou v potaz diferenciaci a různorodosti lidské osobnosti, způsobují,

že jedinci jsou pod nátlakem směřováni do chování uznávaného okolím, jako je dohnání jedince k nedobrovolnému celibátu či jiného chování, které mu není vlastní (Carpenter 2010, s. 163-166).

2.3 Obrazy první sexuální zkušenosti v médiích pro dospívající

V souvislosti s předávanými mediálními obrazy a tématem první sexuální zkušenosti byly již uskutečněny mnohé studie. Tyto studie se zabývají různými mediálními prostředky, obrazy a způsoby vnímání této životní zkušenosti dospívajícími jedinci. A právě o způsobech, jakými adolescenti vnímají první sexuální zážitek prezentovaný médii, vypovídá analýza Laury M. Carpenter (2009).

Tato analýza odkrývá, jakými způsoby vnímají dospívající lidé mediální sdělení. Mezi tyto způsoby se řadí i prospektivní vnímání obsahů, které se zaměřuje na budoucnost. Nalezneme i opačný způsob, a to retrospektivní pohled do minulosti. Třetím způsobem je způsob srovnávací, kdy se jedinci snaží najít smysl v dané události komparací se zážitky ostatních jedinců ze svého okolí (Carpenter 2009, s. 804-827). Analýza ukazuje, že muži a ženy věnovali pozornost jiným scénářům prvního sexuálního zážitku, spojeným hlavně s jejich vlastní interpretací zkušeností. Ve výzkumech byly uvedeny příklady, kdy jedinci viděli tyto zkušenosti jako dar, stigma či ideální obraz vhodný k „napodobení“. U metafory daru je kladen důraz na vzájemnost a důvěru, panenství/panictví je zde pak bráno jako dar, které může být partnerovi dán, následně se posílí i samotný partnerský vztah. Metafora daru však může být spojená i s dáním daru blízkému příteli, jako byl případ uvedený ve studii Laury M. Carpenter (2002), kdy se jedna z participantek rozhodla prožít svojí první zkušenost se svým přítelem (nikoli v partnerském vztahu).

Jak uvádí Maura Kelly (2010) ve své studii, v mediálních sděleních (konkrétně ve filmech) se můžeme setkat s odlišným vnímáním této metafory podle pohlaví. Zatímco v mediální prezentaci panenství/panictví vnímaly ženy své panenství jako pozitivní dar, chlapci své panictví vnímali negativně. Ve vnímání svého panictví a panenství se chlapci a dívky liší. Pokud bychom se měli zaměřit na shodné pocity, lze ve výpovědích dívek a chlapců, se kterými se ve studii Maura Kelly (2010) setkala, najít i schodu. Dospívající jedinci vypovídali o své první sexuální zkušenosti jako o konsensuálním činu a oboustranně žádaném jednání, kdy byly ženy zobrazovány jako sebevědomé a prosazující se osoby. Toto zobrazení bylo častější než stereotypní zobrazení pasivní ženy, podle které ženě nemá sex sloužit k potěše.

Lidskou sexualitu je potřeba vnímat jako komplexní soubor společenských vztahů spojených s interakcí, které jsou doprovázeny právě genderovými rolemi (Jackson a Scott 2007, s. 96-98). Mediální význam kladený na ztrátu panenství je důležitým aspektem pro následnou pozitivní sexuální zkušenost. Zjištění Laury M. Carpenter (2009) ukazují, že mladí lidé bez ohledu na pohlaví používají filmové scénáře jako „návody“ k jejich samotnému sexuálnímu chování, k sexuálním vztahům, pro prezentaci svých zkušeností a i ke způsobu plánování a představování si možných scénářů spojených se ztrátou panenství a panictví. Pokud je ženská sexualita podpořena a je kladen důraz i na ženské touhy a pocity (uspokojení), žena o sobě samé uvažuje jako o subjektu a ne pouze jako o objektu. V oblasti sexuální subjektivity se jedná o pochopení vlastního těla, které by se mělo podporovat a rozvíjet. Při přehlížení ženských potřeb pravděpodobně nastane i nezáměr o sexuální styk mezi partnery (Montemurro 2013, s. 71-90). Maura Kelly (2010) uvádí, že u některých dospívajících dívek chybí aktivní projev touhy po sexu a zavedená touha je spíše touha po tom být atraktivní a přitažlivá pro muže, ale chybí touha po vlastní sexualitě.

Zjištění ve studii Maury Kelly (2010) je, že v programech pro dospívající jedince existují protichůdné sexuální scénáře. Autorka říká, že budoucí výzkumy ohledně účinků médií by měly klást větší důraz na typy sdělení, které jsou přítomny v médiích určených pro dospívající jedince. A zároveň i na způsoby jak mediální sdělení dospívající přijímají, spotřebovávají a interpretují.

V České republice je nejčtenějším periodikem pro dospívající jedince periodikum *Bravo* (Bauer Media 2013). V tomto mediu jsou ve velké míře prezentovány zkušenosti spojené s první sexuální zkušeností a je zde tematizovaná celková problematika sexuální identity. Toto médium se tak stává velmi podstatným rádčem či průvodcem, který dospívajícím jedincům pomáhá při hledání odpovědí v tomto citlivém období změn a nových zážitků. Proto je vhodné se na toto médium zaměřit i ve výzkumu a zabývat se otázkami, jakým způsobem přistupuje k tomuto tématu a jaké typy sdělení ohledně sexuality předává svému publiku.

3 METODOLOGICKÁ ČÁST

Pro empirický výzkum jsem zvolila kvalitativní metodologii, konkrétně analýzu dokumentů, kde se objevují individuální, kolektivní, vědomé i nevědomé postoje, hodnoty a ideje. Analýza dokumentů je vypracována za pomoci tematické analýzy, která odkrývá znaky a symboly, které nejsou na první pohled patrné. Tematická analýza napomáhá k porozumění textů v jejich širším a hlubším kontextu, který se skrývá „za“ slovy textů. Tematická analýza umožňuje výzkum, v němž je možné odkrýt kontexty, pomocí kterých se diskutuje o daných tématech (Ftorek 2007; Spurgin a Wildemuth 2009, s. 297-307; Wildemuth 2009, s. 159-165).

Tematickou analýzu dokumentů řídím dle stanovených výzkumných otázek. Do jaké míry, a jakými prostředky a jazykem je interpretována sexualita a první sexuální zkušenosti prostřednictvím periodika *Bravo*? Objevují se v prezentacích první sexuální zkušenosti stereotypní genderové představy ohledně ženské a mužské sexuality?² Nachází se v prezentacích normativní představy ohledně první sexuální zkušenosti, nebo je v tomto ohledu prezentace rozmanitá? V analýze publikovaných textů se zabývám identifikováním hlavních témat a kontextů, pomocí kterých je o první sexuální zkušenosti hovořeno. Cílem výzkumné práce je zjistit, jakým způsobem periodikum *Bravo* téma první sexuální zkušenosti prezentuje a v jakém kontextu je tato zkušenost popisována. Jedná se o analýzu širšího kontextu pohlížení a prezentování médií ztrátu panenství a panictví.

² Genderové představy ohledně mužské a ženské sexuality jsou například prostřednictvím konstrukce aktivního muže a pasivní ženy. Autorka Emily Martin používá ve svém textu *The Egg and The Sperm* metaforu neaktivního čekajícího vajíčka, které představuje roli ženy a metaforu aktivní průbojné spermie představující roli muže. Tyto obrazy vajíčka a spermie reprezentují kulturní stereotypní představy o ženách a mužích, které jsou propojovány s přirozeností pohlaví (Martin 1991).

3.1 Výzkumný vzorek

Výzkumným vzorkem analýzy je periodikum *Bravo* a jeho rubrika *Láska a sex*. Zvolení tohoto periodika bylo na základě skutečnosti, že je *Bravo* nejčtenější časopis pro teenagery v České republice (Bauer Media 2013). Cílem analýzy jsou články v rubrice *Láska a sex*, po celý rok 2013, kdy vyšlo 26 čísel. Rok 2013 byl vybrán systematicky, z důvodu kompletní dostupnosti článků a rubrika *Láska a sex* byla pro analýzu zvolena z důvodu pravidelné inzerce článků a poradenství, které se první sexuální zkušeností zabývají, a čtenáři/čtenářky se s těmito texty setkávají v pravidelném čtrnáctidenním cyklu.

V rubrice *Láska a sex* (tj. v *Tenkrát poprvé*, v *Novém seriálu* a v části pro poradenství) bylo celkově za rok 2013 publikováno 33 článků týkající se první sexuální zkušenosti. V rubrice *Láska a sex* se nachází 23 článků s tematickým názvem *Tenkrát poprvé*, kromě čísel 5, 6 a 16, kdy tyto články nebyly součástí vydání. *Tenkrát poprvé* doprovází nadpisy, jména a věk pisatelů/pisatelek. Nadpisy pár slovy vystihují, co má čtenářka/čtenář očekávat v následujícím textu. Ve druhé části roku 2013 (od č. 24) je od nadpisů odstoupeno, čtenářky/čtenáři si až v samotných článcích dozvědí, jaký příběh je popsán. Názvy článků evokují průběhy publikovaných příběhů.

„*Kamarádská noc*“ 9/2013 či „*Ten nejhezčí dárek*“ 2/2013
či „*Žádná romantika!*“ 21/2013

S tímto pojetím úvodu do článku si čtenář/čtenářka předem uvědomí, co má v článku očekávat. Pokud nadpis hned v úvodu evokuje negativní zkušenosti aj., čtenář/čtenářka může přehlédnout podstatné momenty, které předcházely samotné zkušenosti. Částečně je čtenář/čtenářka směřován do norem společnosti, co je správné. Příkladem je nadpis v č. 20 „*Už nikdy víc!*“, tudíž následující text

je příkladem toho, jak nemá první sexuální zkušenosti vypadat. V nadpisech lze číst určitou strukturu, která směřuje čtenář/čtenářky ke „správnému“ čtení a pochopení článku.

Dalším cílem analýzy jsou články v *Novém seriálu*, zabývající se právě první sexuální zkušeností. Tyto články byly publikovány v prvních šesti číslech časopisu za rok 2013. *Nový seriál* zabírá v časopise oproti článkům z *Tenkrát poprvé* větší prostor, je jim věnována průměrně jedna celá strana. V *Novém seriálu* se setkáváme s vyprávěním dívek, chlapci a jejich zkušenosti se zde neobjevují. Stejně jako v *Tenkrát poprvé*, jsou i zde uvedeny nadpisy, jména, věk pisatelek a jsou zde přidány krátké předmluvy k článkům. Text je rozdělený do úseků s výrazněnými pasážemi (odlišná barva písma). Tyto zvýrazněné úryvky, jak můžeme vidět v následujících citacích, představují redakcí periodika určené důležité části celého článku a prezentované zkušenosti.

„Věra (15) ... Kuba se pokoušel ho do mě zasunout, ale ať jsme zkoušeli cokoliv, nešlo nám to. Cítila jsem se strašně trapně a pořád se sama sebe ptala, proč to nejde a kde asi může být problém... Takže jsme se snažili asi deset minut, až jsem to potom vzdala a řekla jsem, že se půjdu radši umýt. Moje nálada se pohybovala na bodu mrazu a já jsem se přála být sama, abych se s tím vším vypořádala. ...“ 4/2013

„...Jana (18) ... Od té doby jsme spolu začali chodit a jsme spolu do dnes. Milujeme se často a pokaždé to bylo super, ale naše poprvé bylo stejně nejhezčí a máme na něj ty nejkrásnější vzpomínky.“ 5/2013

Toto zvýraznění textu směřuje čtenářovo/čtenářky pozornost hlavně na tyto pasáže, tímto způsobem jim je přiřazována větší důležitost než zbytku textu. Čtenář/čtenářka se tak mohou zaměřit jen na tyto pasáže a zbytek nezařadit do kontextu vyprávění a popřípadě důležitou informaci přehlédnout.

Než čtenářka/čtenář přistoupí k samotnému článku, jsou v horní části stránky uvedeny úvody k přilákání čtenářky/čtenáře.

„Ten zážitek byl strašně zvláštní a plný emocí. Spojil nás. Jak prožili ostatní kluci a holky svůj první sex? Všechno najdeš tady!“

1/2013

„První sex je vždycky velmi silný prožitek. Jak to probíhalo u ostatních holek a kluků? Všechny podrobnosti najdeš tady.“ 3/2013

Zde se nachází oslovení potencionálního čtenáře/čtenářky. Ve způsobu oslovení může vidět, že periodiku se zaměřuje na dívky i chlapce, avšak nepreferuje jen jedno pohlaví. Toto je vidět na způsobu oslovení, které střídá pořadí pohlaví. Tato skutečnost vyvrací, že by periodikum přehlíželo určité skupiny jedinců. Lze tedy říci, že periodikum zde nepoužívá marginalizaci a přehlížení v oslovování svého publika. Nezaměřuje se jen na jedno pohlaví. Periodikum *Bravo* je určené pro teenagery, jak dívky, tak chlapce. I ve své prezentaci zahrnuje zkušenosti prostřednictvím vyprávění obou pohlaví, i když mužské zkušenosti hrají minoritní roli. Zároveň s oslovením je v úvodech upozorňováno na důležitost události (kterou přechod do dospělosti je), je zde předáván pohled na ztrátu panictví/panenství jako na proces, který je podstatnou částí lidského života.

Posledním cílem analýzy, ale neméně důležitým, je v rubrice *Láska a sex* sekce dotazů. V zaslaných dotazech se objevují otázky ohledně lásky, těla, rodiny, přátelství, citů, školy a sexu. Ohledně tématu první sexuální zkušenosti jsou zde publikovány 4 články. Do této části mohou čtenáři a čtenářky psát své dotazy, na které reaguje sexuoložka a psychoterapeutka MUDr. Hana Fifková. Přítomnost sexuoložky hraje svoji roli, která napomáhá k navázání kontaktu a důvěry s příjemci (Burton a Jiráček 2001, s. 200-204; Thompson 2004). Od č. 24 je tato část časopisu

nově pojmenována *SEX talk!*, s pod titulem „*Láska, sex a trápení...*“, „*Máš problém? Neboj se zeptat!*“.

Články jsou strukturované do narativního vyprávění. Avšak některé články (mimo *Nový seriál*) stručně až stroze popisují část dospívání. Stručnost článků se nachází v absenci popisu samotného prožívání procesu změny a pocitů spojených se samotnou ztrátou panictví či panenství.

„Viki, 17: ...Stalo se to v nádhernou letní noc, kdy jsme oba jeli na výlet na kolech. Postavili jsme stan na kopci, odkud byl výhled na okolí a k večeru se poprvé milovali. Stan jsme nakonec ani nepoužili a užívali si horkou letní noc. Jsem ráda, že jsme oba nikam nespěchali a užili si svůj první sex ...“ 11/2013

V tomto pojetí se nachází absence popisu samotného prožití události a předání zkušenosti. Pokud se předání zkušenosti objevuje jen pomocí stručného popisu jako v č. 11 „...a k večeru se poprvé milovali... Jsem ráda, že jsme oba nikam nespěchali a užili si svůj první sex ...“, je předán obraz, který o přechodu do dospělosti vypovídá, jako o procesu, při kterém není potřeba na nic dbát, že je to pouze příjemná zkušenost.

3.2 Způsob analýzy dat

V textech článků jsem hledala společné znaky, které první sexuální zkušenost doprovází, a následně, jak je o znacích průběhu vypovídáno. Texty jsem kódovala pomocí programu MAXQDA, kdy jsem použila otevřené kódování při čtení článků. Ve člancích jsem shledala několik společných znaků ztráty panenství a panictví. Lze v nich najít pravidelnou strukturu vyprávění. Vyprávění se skládá z prvních pocitů a myšlenek ohledně panenství či panictví, přes uvažování o prvním pohlavním styku zároveň s kým, následovaný samotným aktem, zakončený popisem pocitů a chování po souloži. V programu MAXQDA jsem proto zvolila

kódy: s kým byl první pohlavím styk vykonán (s partnerem/partnerkou v partnerském vztahu; s náhodnou známostí; s kamarádem/kamarádkou), příprava na akt (nеспěchat; स्पेчат; neplánované; plánované), průběh (komplikace; bolestivé s pocitem úlevy; bolestivé; příjemné; nechtěné – proti své vůli; chtěné), místo aktu (venku; uvnitř), důsledky (ponaučení; litování činu; pocit uspokojení; bez následného partnerského vztahu; máme partnerský vztah; jsme v kontaktu; bez následné komunikace), přístup (obavy ze stereotypních představ; obavy nezkušených; ochrana; obava z povinnosti hlavního aktéra) a doporučení. Za pomoci těchto kódů a stanovených výzkumných otázek jsem strukturovala následující analýzu dokumentů.

4 EMPIRICKÁ ČÁST

Při prvním pohledu na jazyk a strukturu textu článků, kterými jsou publikované články prezentovány, lze shledat znaky hovorové mluvy (př. kámošky, ségra, hajzlík, narozky) a objevují se zde určité typy výrazů (př. už jsme byli oba fakt ready či pak přišel den „D“.). Podobné typy slov či slovních spojení, které jsou dospívajícími jedinci často používány a jejich následné použití při prezentaci přispívá k většímu ztotožnění čtenáře s textem. V použitém způsobu prezentace, která je dospívajícím jedincům předávána, je vidět přizpůsobení jejich formě komunikování. Tímto si vytváří čtenáři/čtenářky k médiu vztah, který může mít za následek vkládání důvěry do mediálních obsahů. Mnoho čtenářek/čtenářů tuto důvěru staví v mnoha případech nad zkušenosti svého okolí, vlastní či jejich autorit (Firminger 2006, s. 300-307).

4.1 Konstrukce mužské a ženské sexuality

V textech publikovaných v *Bravu* za rok 2013 se objevují prezentace, které napomáhají k přemýšlení o mužské roli v sexuálním chování jako té aktivnější, než je role ženy. Role muže spočívá v aktivním přístupu k sexuálnímu chování. Muži jsou vnímání společností jako ti, kteří jsou nositeli vědomostí a dovedností, a jsou tak iniciátory sexu (Fafejta 2004, s. 124-138; Oakleyová 2000, s. 79-130). Představa o sexuálních potřebách muže je popisována pomocí dychtivějších a lačnějších pocitů ohledně sexuálního uspokojení, naproti tomu ženám je připisováno to, že „za každou cenu“ sexuální uspokojení nevyhledávají.

V úryvcích č. 8/2013 a 18/2013 můžeme vidět prezentace muže jako aktivního iniciátora, který zároveň nese odpovědnost za úspěšný

průběh prvního pohlavního styku³. Tuto prezentaci však doprovází i nejistota ze strany chlapců. Nejistota chlapců je spojená s uspokojením nejen sebe, ale i partnerky. Tento způsob prezentace narušuje společenskou představu o „správném“ muži, tzv. *hegemonní maskulinitu*⁴ (úryvky č. 1/2013 a 10/2013). Hegemonní maskulinita je ve společnosti dominující formou, která charakterizuje ideál mužství. Žádaný a očekávaný ideál maskulinity je zde konfrontován s reprezentací mužské sexuality, která se zde pojí s emocionalitou, což definice hegemonní maskulinity vylučuje. Ideál mužství je také charakterizován sexuální kompetencí, která se nestřetává s pochybnostmi ohledně sexuálního výkonu (jak psychického, tak fyzického). V prezentacích můžeme shledat chlapce, kteří emocionálně uvažují ohledně svého sexuálního výkonu.

„Dan, 16: ... I kluci mají strach, očekává se od nich, že všechno připraví, a já jsem chtěl, aby se jí to líbilo, kdyby na to došlo. ...“ 8/2013

„Michal, 16: ... chtěl bych se poprvé milovat se svojí holkou. ... Ale bojím se, že to nezvládnu, a to jak psychicky, tak technicky vzato. ... Michale, to, že se trochu bojíš, je úplně normální. Kluci za průběh prvního milování cítí logicky větší zodpovědnost než holky. ...“ 18/2013

„Lukáš, 16: ... mám strach z prvního sexu, ale problém je, že jsem kluk. Kluci se na to spíš těší, nebo ne? Myslím, že strach mají většinou holky. ... Lukáši, určitě nejsi divný. Před prvním milováním mají strach

³ V podvědomí jedinců existují představy určitého očekávání spojeného se společenskými normami a zvyky, která jsou ve společnosti dominantní.

⁴ Hegemonní maskulinita představuje koncept ideálu mužské identity, který je ve společnosti nejžádanější podobou maskulinity. Pro dosažení hegemonní maskulinity jsou na muže kladny určité požadavky. Hegemonní muž je charakterizován jako zdravý racionálně uvažující heterosexuální muž bílé barvy pleti, který se nachází minimálně ve střední společenské třídě a je výkonný v práci, sexu a ve sportu, a to vše bez výčitek a emocí, jelikož tyto vlastnosti jsou připisovány ženám (Connell 2001, s. 60-62; Valdrová 2010).

holky i kluci. Kluci se často ve skrytu duše dokonce bojí víc, protože cítí velkou zodpovědnost – aby se to jejich holce líbilo, ... 1/2013

„Pája, 16: ...Vysvětlil mi, že to bude jeho poprvé, že neví, co má dělat, ale pro mě to bylo také poprvé, takže jsem ho ujistila, že nemusí být nervózní. ...“ 10/2013

V tomto ohledu tyto reprezentace konstruují obrazy chlapců jako „přirozeně“ aktivnější ve vztahu k sexualitě. Tímto média potvrzují tradiční dichotomii, přetrvává zde společenská představa aktivní maskulinity a pasivní feminity. Na druhou stranu sexuální potěšení dívek je popisováno jako stejně důležité jako u chlapců. V prezentaci je vidět důraz nejen na prožitek muže, ale i zaměření na ženy a jejich uspokojení. Zde je vidět, že přesto, že byla dlouhou dobu dominantní představa uspokojení pouze muže, tak se individuální vnímání sexuality proměňuje společně s dobou a kulturou, a tato změna je brána na zřetel (Fafejta 2004).

4.2 Normativní představy o sexualitě

Při analýze normativních obrazů prezentovaných v periodiku lze identifikovat výraznou absenci prezentace jiného než heterosexuálního vztahu⁵. Přesto, že byl v jednom případě (č. 1/2013) homosexuální vztah v periodiku za rok 2013 reprezentován, je zde značně omezeno předání zkušenosti jiné než heterosexuální orientace. Periodikum zde využívá schopnosti regulace diskutovaných témat. Relativní absence obrazů této či jiné formy sexuality napovídá, že média

⁵ Toto potvrzuje studie Any R. Conde Dias, Carly Machado a Miquela Gonçalves (2012), kde autoři uvádí, že přestože je současný pohled na sexualitu uvolněnější, stále se obsahují sociální regulace tohoto tématu. V této souvislosti se následně můžeme setkat s diskriminací na základě sexuální orientace, která se odlišuje od dominantní heterosexuální představy společnosti (Andersen 2005, s. 448-452).

jsou nástrojem pro regulaci témat a podporují žádoucí i nežádoucí normy (Ftorek 2007). V mediálních prezentacích by měly být zahrnuty obrazy, které neurčují jednu linii uvažování. Media by měla zahrnovat i prezentace prvních sexuálních zkušeností ostatních sexuálních orientací.

4.2.1 Věková hranice začátku sexuálního chování

V prezentaci periodika můžeme identifikovat několik normativních představ spojených s podobou první sexuální zkušenosti. Významný společný rys první sexuální zkušenosti představuje věk jedinců. Než přistoupí čtenářka/čtenář k samotnému čtení článku, je zprvu uvedeno jméno pisatelky/pisatele a zároveň i věk, který nepřesahuje nejnižší hranici 15 let, což je zároveň zákonem daná spodní hranice pro začátek sexuálního života. Nejvyšší věk, který se v periodiku nachází, je 21 let, uvedený věk je však diskutabilní. Pokud není přímo věk v textu článku uveden, nelze jednoznačně říci, v kolika letech jedinci prožili svoji první sexuální zkušenost, jelikož prezentace a popis publikovaný má sklon ke spekulaci:

„Aneta, 21: Se svým klukem Jakubem jsem chodila čtyři roky. ... Vzal mě do náruče a začal mě něžně líbat. ... Potom do mě opatrně vnikl a já vykřikla bolestí ... Nakonec jsem ráda, že jsem si své poprvé prožila právě s ním. Dnes jsme manželé a máme půlroční Natálku.“ 22/2013

V prezentaci běžného začátku sexuálního života můžeme v periodiku najít normativní hranici (spíše rozmezí), která se pohybuje mezi 15 a 17 lety života. I když píšící svoje zkušenosti a dotazy starší pisatelé nebo pisatelky, vždy se v publikovaném textu nachází věk první sexuální zkušenosti mezi touto hranicí. S normativní věkovou hranicí začátku sexuálního života se ve vyprávění pojí negativní pocity jedinců, kteří se nacházejí v období, kdy se očekává, že by měli svůj první

sexuální styk prožít, oni ale tuto zkušenost stále nemají. Někteří nepřipravení jedinci jsou ze strany svého sociálního okolí vystavováni tlaku. Pro „zapadnutí“ do společnosti jedinci jednají dle očekávání společnosti, nikoli podle svých pocitů. Jedinci se cítí stigmatizováni svým okolím (Goffman 2003). Toto lze vidět v úryvcích č. 14/2013 a 26/2013, kde obě pohlaví cítí míru nejistoty a pochybují sami o sobě.

„Jana, 16: Připadala jsem si zvláště, když jsem ve svých šestnácti ještě pořád byla panna. Chtěla jsem to mít už také za sebou, abych měla co vyprávět kámoškám. ...“ 14/2013

„Lukáš, 17: ... Když mi bylo 16, už jsem začínal propadat panice, protože všichni z party už zasunuli a já pořád nic. ...“ 26/2013

V předchozích úryvcích je panenství/panictví prezentováno jako forma stigmatu, které jedincům znepríjemňuje životní období a osobní vývoj. Dle Ervinga Goffmana (2003) stigma značí silně diskreditující vlastnost jedince v sociální interakci. Jedná se o různá selhání, nedostatky či dokonce handicap. V tomto případě se jedná o nedostatky, které nejsou na první pohled znatelné. Jedná se o pojmenování normativních situací společnosti a naopak situací, které se vymykají.

Existující prezentace věkové normy pro začátek sexuálního života je pro některé jedince velmi psychicky náročná. Tato forma prezentace může mít negativní následky pro jedince nepřipravené na tento krok. Jedinci v následku tlaku společnosti mohou řešit situaci impulzivním, nepromyšleným a nezodpovědným chováním. Toto chování může mít nezamýšlené a nechtěné důsledky v podobě těhotenství, psychické či fyzické nemoci, aj. Nelze však jednoznačně říci, že periodikum nepředává poučující prezentace před negativními zkušenostmi. Jak můžeme vidět v následujících úryvcích, periodikum prezentuje i formu nezamýšlených důsledků impulzivního chování. Jak jsme mohli vidět v předchozí citaci tohoto úryvku, dívka z příběhu pociťovala negativní

pocity z odlišnosti od svého okolí. Následky jejího jednání byly však stále negativní. Z této prezentace lze vyčíst, že se zde nachází forma varování. Periodikum se zde snaží poukázat na důležitost této životní zkušenosti a na potřebu věnovat pozornost svým vlastním pocitům ohledně připravenosti a nepřizpůsobovat se pouze svému sociálnímu okolí.

„Jana, 16: ... Pak jsem seděla na lavičce a strašně toho litovala. Připadala jsem si využitá a špinavá. ... Už bych to znovu nikdy takhle neudělala, ale zpátky to vzít už nemůžu. ...“ 14/2013

„Sandra, 16: ... Toho kluka jsem od té doby neviděla a mně zbyl jen strach z otěhotnění a mlhavé vzpomínky.“ 17/2013

4.2.2 Rozpor v normativní prezentaci věkové hranice začátku sexuálního života

S normalizací věku pro začátek sexuálního života je ve velké míře spojeno stigma, kterým jsou nezkušení jedinci označováni. Ovšem jak bylo představeno výše, přestože se v periodiku nachází tato normativní představa, jsou zde zároveň prezentovány individuální odlišnosti v rámci rozvoje sexuálního chování. Periodikum prezentuje formu prevence a varování. Klade důraz na odlišné osobní pocity a potřeby. A tak se zde současně nachází doporučení, které nabádá k setrvání a pomalému přistupování k tomuto důležitému kroku. Touto formou je předáván obraz důležitosti svých individuálních pocitů namísto představy a očekávání sociálního okolí.

V publikovaných článcích se nachází určitá forma struktury prezentace první sexuální zkušenosti. Tato struktura se zaměřuje na důležitost bodu lidského vývoje. Periodikum v rubrice o sexuálním životě zastupuje sexuoložka a psychoterapeutka MUDr. Hana Fifková, která opakovaně poukazuje na důležitost vyčkání a neuspěchání situace.

„... Léč na strach je jednoduchý – musíš na to jít pomalu. Dlouho se svojí holkou vodit za ruku, líbat, postupně se začít mazlit ...“ 1/2013

„...Než naplánuješ první pohlavní styk, nezapomeň, že předtím je dobré se dlouho poznávat nekoitálně. To znamená – být spolu nazí, hladit se, mazlit se, prozkoumávat svoje těla a naučit se znát, co se oběma z vás líbí...“ 18/2013

Zde se nachází rozpor v předávaných obrazech. Na jedné straně stojí normativní věkový začátek pro sexuální život, na druhé straně stojí doporučení setrvat a počkat na správný okamžik. Presentace se tak v názorech rozchází a může dojít k zmatení. Tato forma presentace je nedostačující. Pokud doporučení zní vyčkat, až bude jedinec připravený vstoupit do sexuálního života, tak by nemělo být prezentováno normativní věkové rozmezí pro vhodný začátek sexuálního života. Publikum si tak sice může převzít doporučení vyčkat, ale stále se bude potýkat s pocitem, že „musí“ vykonat tento krok v určitý čas (v určitém věku).

4.2.3 Ideální typy scénářů první sexuální zkušenosti

V periodiku *Bravo* lze identifikovat obrazy vhodných scénářů první sexuální zkušenosti. Typologie ideálních typů prožití první sexuální zkušenosti je založená na vztahu, který mezi sebou milenci měli před prvním sexuálním zážitkem. Pokud bych měla hodnotit i četnost presentace, neméně častým obrazem jsou vztahy „nezávazné či krátkodobé“. Jedná se o způsob, jak dospívajícím jedincům předat obraz toho, jaké chování je preferováno ohledně sexuálního života. Velmi častý a opakovaný obraz je intimní partnerský vztah před samotnou ztrátou panenství/panictví. V tomto případě je předáván obraz správného chování, které společnost vyžaduje (srov. Weber 1968, s. 24-38).

Prvním identifikovaným typem scénáře je náhodný vztah, který je spojen s pozitivními i s negativními pocity a důsledky. V prezentaci však převládají následné negativní pocity po první sexuální zkušenosti.

„Sandra, 16: ...Bohužel jsem udělala tu hloupost, že jsem se opila a pak si skoro nic nepamatovala. Byla jsem na skvělé letní párty ... Nějací neznámí kluci nás pozvali do jejich chatek. No a já jsem vystartovala po jednom docela pěkným klukovi ... On mě odvedl ven, kde se všechno stalo tak rychle, že si nějaké podrobnosti dokonce nepamatuji. Druhý den jsem skoro celý probřečela, opravdu toho dodnes lituju...“ 17/2013

Tato zkušenost je spojena s negativními následky. Nachází se zde prezentace nevhodného chování, které má (a bude mít) nežádoucí důsledky. Avšak s první sexuální zkušeností v náhodném nezávazném vztahu jsou spojené i pozitivní důsledky. Toto můžeme vidět, ve výtisku č. 6 *Nového seriálu*, odchylku od častých negativních prezentací spojených s náhodnými či nezávaznými partnery či partnerkami. V této prezentaci spojené hlavně s nezávazným vztahem jde o samotný sexuální prožitek (dále možné vidět v úryvcích č. 26/2013 a 1/2013). To koresponduje s proměnou sexuálních vztahů, kde se může jednat o vztah kvůli samotnému sexu (Katrňák 2011, s. 27-32).

„Šárka (17): ... Vždycky když okolo mě Pavel jenom prošel, zrychlil se mi tep... Pokaždé se na mě jen podíval, usmál se a zase rychle sklonil hlavu a šel dál. ... dokonce jsem od něj měla na FB zprávu! ... pozval mě na pivo! ... Došli jsme tedy do hospody ... Potom asi po deseti minutách vstal, přesunul se ke mně a zašeptal mi do ucha, abych za ním přišla na WC. ... Pak mě zatáhl na záchod, kde jsme se vzájemně svlékli, líbali se a všechny ty věci okolo. Potom do mě vnikl a ... bylo to krásné! ... Nelituju ničeho!“ 6/2013

„Lukáš, 17: ... Lenka – mi slíbila, že mě „toho“ zbaví. Byl jsem rád a těšil jsem se. ... Byl to fakt trapas a od té doby mě mají ve třídě za

kurevníka. Pořád ale lepší než za toho posledního, kdo ještě s nikým nespal.“ 26/2013

„Míša, 16: ... Domluvila jsem se se svým kámošem Vojtou, že se o „to“ připravíme navzájem. ...“ 1/2013

Na jedné straně stojí vyprávění pisatelů a pisatelek, kteří svoji první sexuální zkušenost prožili nezávazně z důvodu sexuálního uspokojení (ať s negativními či pozitivními důsledky). Na straně druhé stojí důrazné varování právě před tímto chováním. V médiu je prezentováno upozornění nevhodnosti první sexuální zkušenosti pouze za účelem sexuálního prožitku.

„... Jednorázový sex to nikdy přinést nemůže. Jediné, co po něm často zbyde, je pachuč nepatřičnosti a studu. ...“ 9/2013

V návaznosti na doporučení a varování před podobným chováním je v periodiku intenzivně prezentován popis prvního sexuálního styku spojeného s romantickou láskou (druhý typ ideálního scénáře). Jedinci v romantickém vztahu jsou vystaveni určitému způsobu sebepoznávání a identifikování svých pocitů ke druhé osobě (Giddens 2012, s. 56-58).

„Radka, 16: ...Vše probíhalo úplně přirozeně, randění, líbání i naše poprvé. Nic jsme si neplánovali, i když šlo o oboustrannou premiéru. ...V tu chvíli jsem to opravdu chtěla, a tak jsem se Adama zeptala, jestli má kondom. Byl samozřejmě připravený, rychle si ho nasadil a vnikl do mě. ...“ 2/2013

S tímto typem prezentace se zde nachází prezentace ideálu první sexuální zkušenosti spojené s výjimečným vztahem. Tímto výjimečným vztahem je dlouhotrvající romantický vztah. V tomto vztahu je pro dospívající jedince vhodné prožít svoji první sexuální zkušenost (dle uvedené prezentace). Tato forma prezentace navazuje na doporučení ze strany periodika nespěchat a vyčkat na vhodný okamžik

a vhodnou osobu, se kterou bude pro jedince příjemné tento životní zážitek prožít. S tímto se však utváří i určitý způsob nátlaků na jedince, kteří jsou připraveni tento krok učinit, ale nejsou ve „vhodném“ vztahu s druhou osobou.

Podíváme-li se na analýzu toho, co v prezentacích chybí, nalezneme částečnou absenci možných komplikací, které mohou první sexuální zkušenost doprovázet. Při prezentaci příjemné a bez komplikací prožité první sexuální zkušenosti mohou čtenářky a čtenáři nabýt dojmu, že není třeba na nic dbát a neočekávat komplikace. Shledávám jako důležité zahrnout informace o možných zdravotních i fyzických komplikacích, jako bylo v následujících úryvcích.

„Lucie, 17: ... Všechno bylo dokonalé až do chvíle, kdy do mě chtěl vniknout. Museli jsme toho nakonec nechat, protože jsem začala silně krváčet.“ 24/2013

„Věra (15) ... Kuba se pokoušel ho do mě zasunout, ale ať jsme zkoušeli cokoliv, nešlo nám to. Cítila jsem se strašně trapně a pořád se sama sebe ptala, proč to nejde a kde asi může být problém ...“ 4/2013

„Karolína, 16: ... přítelem jsme chtěli zkusit poprvé sex, ale když ho chtěl do mne zasunout, nešlo to a bolelo to. Prosím o radu, kde jsme udělali chybu. ...“ 1/2013

Tímto je zobrazeno, že přestože už jsou jedinci připraveni na změnu, nebo se ke změně určitým způsobem dostanou, nemusí vždy samotný styk proběhnout bez problému a obtíží. Také se tímto mohou dospívající jedinci informovat o možných neplánovaných překážkách, které jejich snažení může pro danou chvíli zmařit. Zde je však důležité, že texty pokračují doporučením či osobní zkušeností, která určitým způsobem pomůže jedinci k zachování „chladné hlavy“ a zmírní strach z prvního pohlavního styku a jeho možných komplikací, které mohou

nastat. Touto formou jsou jedinci poučováni a připravováni na své první sexuální zkušenosti.

5 ZÁVĚR

V analyzovaném periodiku se nachází popisy a perspektivy, které se od sebe liší. V periodiku *Bravo* jsme se za rok 2013 mohli setkat s pohledy spojenými se ztrátou panenství a panictví, které zobrazovaly rozmanitost sexuálních partnerů, různých přístupů k panenství a panictví, pocitů, potřeb, aj. Presentace rozmanitosti způsobů chování zobrazuje tvárnost lidské identity, jak v objektech sexuálních fantaziích, tak i co se týče způsobů projevů. Zde je předávána možnost různorodosti pocitů, názorů, pohledu i způsobů chování. Toto je viditelné i ve studii Any R. Conde Dias, Carly Machado a Miquela Gonçalves (2012), kde autoři uvádí, že současná doba a mediální diskurzy jsou specifické širším zaměřením na sexualitu. Když se podíváme na média a jejich obsahy v minulosti a v současnosti, nyní je pohled na sexualitu uvolněnější, zároveň se však stále objevují sociální regulace a kontrola témat, o kterých je vhodné diskutovat. I přes prezentaci rozmanitosti chování, můžeme vidět kladení důrazu na jednu formu chování (tedy způsob regulace a kontroly tematizování událostí).

Nalezneme zde formu preference heterosexuálního partnerského romantického vztahu milenců. Publiku je zde předávána očekávaná forma vztahu, která první sexuální zkušenost provází. Přes prezentaci náhodných známostí za účelem sexuálního prožitku, lze konstatovat, že periodikum používá nástroj častého opakování stejných scénářů (příběhy heterosexuální romantické lásky). Tato reprezentace „vhodného“ vztahu dospívajících před začátkem sexuálního života byla potvrzena ve výzkumu Laury M. Carpenter (2001), kde nás autorka seznamuje s doporučením redaktorů časopisů *Brava* a *Seventeen*, aby dospívající plánovali okolnosti týkající se první sexuální zkušenosti. V periodikách se nachází určitý scénář, který doporučuje vytvořit si blízký, láskyplný vztah, postupně objevovat a poznávat sexuální praktiky před samotným pohlavním stykem, a také používat účinnou antikoncepci.

Tyto prezentace se nachází v publikovaných článcích periodika *Bravo* za rok 2013 opakovaně. Opakovaná forma reprezentace napomáhá ke vštípení sociální normy dospívajícím jedincům a napomáhá k posílení dominantní představy o „správném“ chování (Burton a Jiráček 2001, s. 173-174). Tímto způsobem prezentace spojené s doporučeními (ze strany periodika) jsou předávány a posilovány určité ideály, jak je vhodné se svým sexuálním životem nakládat. Převzetí určitých pohledů na sexualitu se v životě jedince stává vlastností, která je jeho součástí i během následujícího života (Giddens 2012).

V souvislosti s doporučeními, která se v periodiku nachází, jsou předávány i normativní pohledy na první sexuální zkušenost. Médium velmi silně podporuje vhodný věk pro začátek sexuálního života. Tento doporučený věk se pohybuje v rozmezí mezi 15. až 17. rokem života. V tomto ohledu se nachází společenský posun od minulosti, kdy jedinci v mnoha případech nabývali sexuálních zkušeností až s manželským svazkem. Zároveň se v této podporované věkové normě může nacházet nátlak na jedince pro brzké uskutečnění životního kroku. Ve společnosti se nachází jedinci, kteří nejsou na tento krok připraveni, a tento společenský mediální obraz může být pro jedince stresující.

Když se mluví o společenských představách a očekávání spojených s lidskou sexualitou, nalezneme koncept genderu. Tento dominantní společenský řád významně ovlivňuje představy o sexualitě. V periodiku můžeme najít stereotypní pohledy na ženské a mužské sexuální chování, ale i posun k individuálnímu pohledu na lidské pocity a touhy. Nalezneme zde podporu společenské představy o aktivním muži podněcující sex a pasivní roli ženy v přístupu k sexuálnímu chování. Zároveň se zde nachází podpora sexuálního prožitku ženy. Sexuální uspokojení již není prezentováno jako zážitek pouze pro muže. S tímto pohledem na sexuální touhy a prožitky obou pohlaví se pojí negativní pocity chlapců. Chlapci se potýkají s obavami ze selhání. V mnoha případech

je prezentován (ze strany chlapců) pocit zodpovědnosti za tuto životní zkušenost. Tímto je narušována žádaná společenská představa o mužích. *Hegemónní maskulinita* se zde potýká s narušením charakteristik, které představuje. Zejména je zde oslabována představa o mužském suverénním bezchybném jednání bez emocí a výčitek.

Periodikum používá k oslovení čtenářů specifický jazyk, který v sobě nese hovorovou mluvu, která se dá přiřadit mluvě současných dospívajících. To napomáhá k lepšímu pochopení článků, což vede až ke ztotožnění s předávanými zážitky. Periodikum tak získává své čtenáře/čtenářky, které se následně mohou k tomuto médium s důvěrou vracet. Na stránkách periodika se můžeme setkat i s přímým oslovením čtenářů a čtenářek. Médium se v tomto ohledu nedopouští marginalizace či preferování jednoho pohlaví. Nachází se zde oslovení jak dívek, tak chlapů. Pokud jde o pohlaví autorů a autorek článků, v periodiku se setkáme ve větší míře se zážitky a zkušenostmi dívek (chlapci zde zastávají minoritní skupinu přispěvatelů).

Cílem empirického výzkumu bylo odhalit, jakým způsobem média zprostředkovávají svému publiku důležité životní události. V mé analýze jsme mohli shledat rozmanitost pohledů, která média předávají, avšak jen z malé části. V mediálních sděleních se nachází dominantní představy společnosti, které jsou předávány veřejnosti. Jak jsme mohli vidět, můžeme najít i prezentace, které spolu nekorespondují (v některých případech se vylučují). V mém výzkumu však nelze shledat, zda samotná mediální prezentace prochází změnou a zda se jejich současná prezentace důležité životní události liší od minulé. Pro zhodnocení, zda samotné mediální prostředky prochází změnou, by bylo vhodné zařadit do výzkumu komparativní metodu s časovým odstupem. Ta by byla schopna ukázat, zda prezentované mediální obrazy prochází postupem času proměnou ohledně prezentací dominantních a stereotypních představ společnosti.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

ANDERSEN, Margaret L. Thinking about Women: A Quarter Century's View. *Gender & Society*. 2005, 19(4), 437-455. ISSN 1552-3977.

ARNETT, Jeffrey, J. Adolescent's uses of Media for Self-socialization. *Journal of Youth and Adolescence*. 1995, 24(5), 519-533. ISSN 0047-2891.

BAUER MEDIA. *Bravo* [online]. Bauer Media v.o.s., 2013 [2.1.2015]. Dostupné z: <http://www.bauermedia.cz/bravo>.

BEASLEY, Chris. *Gender and sexuality. Critical Theories, Critical Thinkers*. London: Sage, 2005. ISBN 9781848600638.

BERGER, Peter, LUCKMANN, Thomas. *Sociální konstrukce reality*. Brno: CDK, 1999. ISBN 80-85959-46-1.

BRIDGES, William. *Na prahu změn: zóny přechodových rituálů*. Praha: Návrat domů, 2004. ISBN 80-7255-100-0.

BURTON, Graeme, JIRÁK, Jan. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister a Principal, 2001. ISBN 80-85947-67-6.

CARPENTER, Laura M. The First Time/ Daws Erste Mal. Approaches to Virginty Loss in U.S. and German Teen Magazines. *Youth & Society*. 2001, 33(1), 31-61. ISSN 1552-849.

CARPENTER, Laura M. Gender and the meaning and experience of Virginty Loss in the Contemporary United States. *Gender & Society*. 2002, 16(3), 345-365. ISSN 1552-3977.

CARPENTER, Laura M. Virginty Loss in Reel/Real Life: Using Popular Movies to Navigate Sexual Initiation. *Sociological Forum*. 2009, 24(4), 804-827. ISSN 1573-7861.

CARPENTER, Laura M. Gendered Sexuality over the Life Course: A Conceptual Framework. *Sociological Perspectives*. 2010, 53(2), 155-177. ISSN 0731-1214.

CONDE DIAS, Ana R., MACHADO Carla a GONCALVES Miquel. From „Chastity As s Gift“ to „Doing It As a Sign of Love“: A Longitudinal Analysis of the Discourses on Female Sexuality on populár Magazines in Portugal. *Sage Open*. 2012, 2, 1-13. ISSN 2158-2440.

CONNELL, Bob. Hegemonic masculinity. In: *Gender: A sociological reader*. New York: Routledge, 2001, 60-62. ISBN 978-0415201803.

CZECH, Lumír. Společenské důsledky medializace skutečnosti. *Inflow* [online]. 2010 [25.1.2015]. ISSN 1802–9736. Dostupné z: <http://www.inflow.cz/spolecenske-dusledky-medializace-skutecnosti>

FAFEJTA, Martin. *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality*. Věrovany: Jan Piszkiwicze, 2004. ISBN 80-86768-06-6.

FIRMIINGER, Kirsten B. Is He Boyfriend Material?: Representation of Males in Teenage Girls' Magazines. *Men and Masculinities*. 2006, 8(3), 298-308. ISSN 1097-184X.

FTOREK, Jozef. *Public relations jako ovlivňování mínění*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1903-0.

FTOREK, Jozef. *Public relations jako ovlivňování mínění. Jak úspěšně ovlivňovat a nenechat se zmanipulovat*. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-3926-7.

GIDDENS, Anthony. *Proměna intimacy: sexualita, láska a erotika v moderních společnostech*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0175-5.

GJURIČOVÁ, Šárka. Konstrukce genderu: Maskulinita a feminista z odlišných perspektiv. In: *Společnost žen a mužů z aspektu gender*. Praha: Open Society Fund, 1999, 69-81. ISBN 80-238-4770-8.

GOFFMAN, Erving. *Gender advertisements*. New York: Harper and Row Publishers, 1979. ISBN 0-06132076-5.

GOFFMAN, Erving. *Stigma: Poznámky k problému zvládnání narušené identity*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. ISBN 80-86429-210.

JACKSON, Stevi, SCOTT, Sue. Faking Like a Woman? Towards an Interpretive Theorization of Sexual Pleasure. *Body and Society*. 2007, 13(2), 95-116. ISSN 1460-3632.

KATRŇÁK, Tomáš. Moderní partnerské vztahy a jejich proměna v době pozdní moderny. *Sociologický časopis*. 2000, 36(3), 307-316. ISSN 2336-128X.

KATRŇÁK, Tomáš. *Na prahu dospělosti: partnerství, sex a životní představy mladých v současné české společnosti*. Praha: Dokořán, 2011. ISBN 978-80-7363-352-3.

KELLY, Maura. Virginité Loss Narratives in "Teen Drama" Television Programs. *Journal of Sex research*. 2010, 47(5), 479-489. ISSN 0022-4499.

KRAUS, Blahoslav, POLÁČKOVÁ, Věra. *K otázkám sociální pedagogiky – Člověk, prostředí, výchova*. Brno: Paido, 2001. ISBN 80-7315-004-2.

LANGMEIER, Josef, KREJČÍŘOVÁ, Dana. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada Publishing, 1998. ISBN 80-7169-195-X.

MARTIN, Emily. The Egg and the Sperm: How Science Has Constructed a Romance Based on Stereotypical Male-Female Roles. *Journal of Women in Culture and Society*. 1991, 16(3), 485-501. ISSN 0097-9740.

MCCOMBS, Maxwell. *Agenda petting: Nastolování agendy, masová média a veřejné mínění*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-591-2.

MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-714-0.

MONTEMURRO, Beth. Getting Married, Breaking up, and Making Up for Lost Time: Relationship Transitions as Turning Points in Women's Sexuality. *Journal of Contemporary Ethnography*. 2013, 43(1), 64-93. ISSN 1552-5414.

NEČAS, Vlastimil, TRAMPOTA, Tomáš. Vývoj zkoumání účinků médií. *Socioweb* [online]. 2008 [25.1.2015]. ISSN 1214-1720. Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=302&lst=106>

OAKLEYOVÁ, Ann. *Pohlaví, gender a společnost*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-403-6.

RENZETTI, Claire M., CURRAN Daniel J. *Ženy, muži a společnost*. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0525-2.

SCHALET, Amy T. Raging Hormones, Regulated Love: Adolescent Sexuality and the Constitution of the Modern Individual in the United States and the Netherlands. *Body and Society*. 2000, 6(1), 75-105. ISSN 1460-3632.

SPURGIN, Kristina M., WILDEMUTH, Barbara M. Content Analysis. In: *Applications of Social Research Methods to Information and Library Science*. CT: Libraries Unlimited, 2009, 297-307. ISBN 978-1-59158-503-9.

TANENBAUM, Leora. Slut! Growing Up Female With a Bad Reputation. In: *The Kaleidoscope of Gender*. Los Angeles: Sage Publications, 2008, 209-215. ISBN 978-1-4129-5146-3.

THOMPSON, John B. *Média a modernita*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0652-6.

VALDROVÁ, Jana. Stereotypy a klišé v mediální projekci genderu. *Sociologický časopis*. 2001, 37(2), 183-205. ISSN 2336-128X.

VALDROVÁ, Jana. Žena, muž a sociální pohlaví. In: *Jana Valdřová*. [online]. 2010 [1.3.2015]. Dostupné z: <http://www.valdrova.cz/news/21/20/zena-muz-a-socialni-pohlavi>

WEBER, Max. *Economy and Society: An Outline of Interpretative Sociology*. New York: Bedminster Press Incorporated, 1968. ISBN 0-520-03500-3.

WILDEMUTH, Barbora M. Existing Documents and Artifacts as Data. In: *Applications of Social Research Methods to Information and Library Science*. CT: Libraries Unlimited, 2009, 159-165. ISBN 978-1-59158-503-9.

WILSON, Edward O. *O lidské přirozenosti*. Brno: NLN, 1993. ISBN 80-7106-076-3.

ZÁBRODSKÁ, Kateřina. *Variace na gender: poststrukturalismus, diskurzivní analýza a genderová identita*. Praha: Academia, 2009. ISBN 978-80-200-1752-9.

6.1 Analyzované periodikum

Bravo. Praha: Bauer media v.o.s., 2013, 1. ISSN 1211-4294.

Bravo. Praha: Bauer media v.o.s., 2013, 2. ISSN 1211-4294.

Bravo. Praha: Bauer media v.o.s., 2013, 3. ISSN 1211-4294.

Bravo. Praha: Bauer media v.o.s., 2013, 4. ISSN 1211-4294.

Bravo. Praha: Bauer media v.o.s., 2013, 5. ISSN 1211-4294.

Bravo. Praha: Bauer media v.o.s., 2013, 6. ISSN 1211-4294.

Bravo. Praha: Bauer media v.o.s., 2013, 7. ISSN 1211-4294.

Bravo. Praha: Bauer media v.o.s., 2013, 8. ISSN 1211-4294.

Bravo. Praha: Bauer media v.o.s., 2013, 9. ISSN 1211-4294.

Bravo. Praha: Bauer media v.o.s., 2013, 10. ISSN 1211-4294.

Bravo. Praha: Bauer media v.o.s., 2013, 11. ISSN 1211-4294.

Bravo. Praha: Bauer media v.o.s., 2013, 12. ISSN 1211-4294.

Bravo. Praha: Bauer media v.o.s., 2013, 13. ISSN 1211-4294.

Bravo. Praha: Bauer media v.o.s., 2013, 14. ISSN 1211-4294.

Bravo. Praha: Bauer media v.o.s., 2013, 15. ISSN 1211-4294.

Bravo. Praha: Bauer media v.o.s., 2013, 16. ISSN 1211-4294.

Bravo. Praha: Bauer media v.o.s., 2013, 17. ISSN 1211-4294.

Bravo. Praha: Bauer media v.o.s., 2013, 18. ISSN 1211-4294.

Bravo. Praha: Bauer media v.o.s., 2013, 19. ISSN 1211-4294.

Bravo. Praha: Bauer media v.o.s., 2013, 20. ISSN 1211-4294.

Bravo. Praha: Bauer media v.o.s., 2013, 21. ISSN 1211-4294.

Bravo. Praha: Bauer media v.o.s., 2013, 22. ISSN 1211-4294.

Bravo. Praha: Bauer media v.o.s., 2013, 23. ISSN 1211-4294.

Bravo. Praha: Bauer media v.o.s., 2013, 24. ISSN 1211-4294.

Bravo. Praha: Bauer media v.o.s., 2013, 25. ISSN 1211-4294.

Bravo. Praha: Bauer media v.o.s., 2013, 26. ISSN 1211-4294.

7 RESUMÉ

The topic of this bachelor work was how the first sexual experience is presented in the media. My research was focused on the periodical Bravo because the target group of this magazine is teenage individuals. The analysis of the first sexual experience was focused on the subject of gender and normative perspectives of our society on human sexuality. The qualitative thematic analysis of documents was used for the final analysis of media presentations.

The theoretical part of my work describes a media concept and their influence on teenagers' socialization and the perception of human sexuality as well. This part also shows what kind of means and tools media use to address potential audience and its socialization. The last point of my theoretical part was the description of sexuality, the ways of perception, look on it and how the sexual identity is changing.

The analysis of periodical Bravo showed the presence of support of gender differences among women and men regarding to sexuality perception. This support is shown by active and passive view on male and female roles in sexual behaviour. At the same time there is a variety of individual sexual perception. The sexual experience is not just an interest of men but women are also respected. We can also meet up the first sexual experience "only" as a reason for the experience itself which has not been found in the society. The analysis showed as well that we meet normative views connected with this experience in the presentations. The suitable age limit for the first sexual experience is between 15th and 17th year and it is presented in the magazine Bravo. The normative perspectives are still connected with relationships where individuals are usually involved during their first sexual experience. These relationships are heterosexual, romantic and long-term.